

Український католицький університет
Факультет наук про здоров'я

Кафедра загальної та соціальної педагогіки

Назва курсу	ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
Викладач (-і)	Теодор Лещак
Профайл викладача (-ів)	викладач кафедри загальної та соціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук
Контактний тел.	0679278356
E-mail:	leshchack@ucu.edu.ua
Сторінка курсу в CMS	https://cms.ucu.edu.ua/course/view.php?id=1904
Консультації	Онлайн і в телефонному режимі упродовж робочого часу доби

1. Анотація

Історія соціального виховання та соціальної роботи як навчальна дисципліна вивчає ретроспективне становлення та розвиток систем соціального виховання людей усіх вікових груп та соціальної допомоги тим, що потребують, від найдавніших часів і до наших днів. Предметом історії соціального виховання та соціальної роботи є процес виникнення, становлення і розвитку основних соціально-педагогічних категорій (соціальне виховання, соціальна освіта, соціальна допомога, соціальна робота); соціально-педагогічних систем; концепцій і технологій соціальної роботи, а також унікального досвіду соціально-виховної практики та практики соціальної допомоги.

2. Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни “Історія соціального виховання та соціальної роботи” є формування у студентів знань з філософських основ соціальної роботи, становлення та історичного розвитку організаційних форм, методів та особливостей функціонування соціальної роботи та соціальної педагогіки, набуття умінь усвідомленого аналізу теоретичної спадщини та успішної практичної діяльності у сфері соціальної роботи та соціальної педагогіки на основі стійкого особистісного ставлення до загальнолюдських, національних, релігійних, соціальних та ін. цінностей.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформулювати уявлення про теоретичні основи соціальної роботи і соціальної педагогіки;
- сприяти оволодінню основними категоріями соціальної педагогіки;
- сформулювати уявлення про становлення та еволюційні етапи розвитку соціальної роботи і соціальної педагогіки як науки у світі та в Україні;
- сформулювати уявлення про еволюцію філософсько-педагогічної думки у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки;
- сприяти засвоєнню світового і вітчизняного соціально-педагогічного досвіду і усвідомленню сучасного стану теорії та практики соціальної педагогіки;
- сформулювати уявлення про актуальні напрями соціально-педагогічної діяльності;
- сформулювати знання студентів з соціально-педагогічних особливостей педагогізації соціального середовища в історичному розвитку;
- стимулювати усвідомлення особливостей функціонування сучасної системи соціального розвитку особистості у різних соціальних інститутах та виокремлення основних завдань соціально-педагогічної діяльності в цих установах.

3. Формат курсу

Очний.

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- сутність основних історичних етапів розвитку світової та вітчизняної соціальної педагогіки як науки і соціальної роботи як науково-практичної діяльності;
- особливості підготовки соціальних педагогів у різних країнах в історичному розвитку та на сучасному етапі;
- основні законодавчі акти України та інших держав, що стосуються соціального виховання та соціально-педагогічної діяльності;
- специфіку еволюції соціально-педагогічної роботи у різноманітних соціальних інститутах в історичному розвитку;
- зміст, форми, методи реалізації основних напрямів соціально-педагогічної діяльності;
- специфіку їх здійснення з врахуванням віку, статі та інших ознак окремих категорій населення у різних соціальних інститутах.

вміти :

- аналізувати особливості розвитку філософських засад та принципів соціальної роботи з плином історичного часу;
- порівнювати розвиток організаційних форм, принципів та методів соціальної роботи у різних країнах світу та в Україні в історичному, соціогуманітарному, національному, релігійному, особистісному контекстах;
- вільно висловлювати та обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем історичного розвитку соціально-педагогічної науки;
- опрацьовувати та аналізувати джерела філософсько-педагогічної думки зі сфери соціальної роботи і соціальної педагогіки;
- добирати адекватні практичні методи й форми основних напрямів соціально-педагогічної діяльності на сучасному етапі із врахуванням історичного світового і вітчизняного досвіду.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	30 год.
семінарські заняття	30 год.
самостійна робота	180 год.

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2018/2019	1	соціальна педагогіка	1	н

7. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план заняття, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література*. Ресурси в інтернеті	Завдання для самостійної роботи, год.	Вага оцін- ки	Термін викона- ння
Тиж. 1/ 16.09. / 20.09. / 4 акад. год.	Тема 1. Вступ до історії соціальної роботи. Соціальні взаємовідносини і взаємодопомога у давніх цивілізаціях.	Лекція / Семінар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – 436с. 2. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник.– Житомир: ЖДПУ, 2001. – 220с. 3. Мешко О.І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу “Історія	Опрацювання і аналіз законодавства Хаммурапі. 8 год.	3	

				зарубіжної школи і педагоки". Тернопіль: ТДПУ, 1998 . – 82с.			
Тиж. 2/ 23.09./ 26.09./ 4 акад. год.	Тема 2. Зародження організованої соціальної роботи в Античні часи	Лекція / Семинар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1. Арістотель. Політика. – К.: Основи, 2000. – 239 с. 2. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – 436с. 3. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник.– Житомир: ЖДПУ, 2001. – 220с. 4. Мешко О.І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу “Історія зарубіжної школи і педагоки”. Тернопіль: ТДПУ, 1998 . – 82с. 5. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. - К.: Основи, 2000. - 355 с.	Опрацювання текстів античних мислителів (Демокрит, Платон, Арістотель, Сенека, Цицерон, Квінтіліан) 8 год.	3	25.09
Тиж. 3/ 30.09./ 4.10./ 4 акад. год.	Тема 3. Способи організації благодійності у Середньовічній Європі	Лекція / Семинар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	Святе Письмо	Старий і Новий Заповіт про соціальні відносини та соціальну допомогу. Опрацювання і аналіз тексту. 8 год.	3	

Тиж. 4/ 7.10./ 11.10./ 4 акад. год.	Тема 4. Соціальна допомога у Візантії і Руській державі.	Лекція / Семінар F2F	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1.Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні /конспект лекцій/. – Тернопіль: ТАНГ, 2001. – 68 с. 2. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – 436с. 3. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник.– Житомир: ЖДПУ, 2001. – 220с. 4. Мешко О.І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу “Історія зарубіжної школи і педагогіки”. Тернопіль: ТДПУ, 1998 . – 82с. 5. Попович Г.М. Історія соціальної роботи в Україні і за рубежем: Навчально-методичний посібник. – Ужгород: Гражда, 2000. – 143 с.	Опрацювання і аналіз Кодексу Юстиніана, Руської Правди і Повчання дітям Володимира Мономаха.	3	
Тиж. 5/ 15.10./ 18.10./ 4 акад. год.	Тема 5. Особливості соціальної допомоги у середньовічному мусульманському світі.	Лекція / Семінар F2F	Презентація до теми, тексти для групової роботи	Коран. Будь яке видання.	Коран про соціальні відносини і соціальну допомогу. Опрацювання і аналіз тексту. 8 год.	3	
Тиж. 6/ 21.10./ 25.10./ 4 акад. год.	Тема 6. Нова філософія благодійності в часи Відродження і Просвітництва	Лекція / Семінар F2F	Презентація до теми, тексти для групової роботи	Мор Т. Утопія. Кампанелла Т. Місто Сонця. Роттердамський Е. Похвала глупоті. Монтень М. Проби. Коменський Я.А. Всезагальна порада про виправлення справ людських.	Опрацювання і аналіз текстів Томаса Мора, Томмазо Кампанелли, Еразма	3	

					Роттердамського, Мішеля Монтеня, Яна Амоса Коменського. 8 год		
Тиж. 7/ 28.10./ 1.11./ 4 акад. год.	Тема 7. Взаємодопомога і соціальна робота в Україні козацької доби	Лекція / Семинар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1.Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні /конспект лекцій/. – Тернопіль: ТАНГ, 2001. – 68 с. 2. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. – Тернопіль, 1996. – 436с. 3. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник.– Житомир: ЖДПУ, 2001. – 220с. 4. Мешко О.І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу “Історія зарубіжної школи і педагогіки”. Тернопіль: ТДПУ, 1998 .– 82с. 5. Попович Г.М. Історія соціальної роботи в Україні і за рубежем: Навчально-методичний посібник. – Ужгород: Гражда, 2000. – 143 с. 6. Франко І.Я. Шість записів Іллі Костянтиновича Острозького. // Збір. творів в 50 т. – Т. 39. – К.: Наукова думка, 1983. – С. 144-160.	Опрацювання і аналіз статуту братських шкіл, гетьманських універсалів, полемічних творів. 8 год.	3	
Тиж. 8/ 4.11./ 8.11./ 4 акад. год.	Тема 8. Становлення соціальної педагогіки і формування концепцій соціалізації	Лекція / Семинар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1. Руссо Ж.-Ж. Еміль або Про виховання. 2. Песталоцці Й. Лінгард і Гертруда. 3. Песталоцці Й. Як Гертруда вчить своїх дітей. 4. Оуен Р. Повий погляд на суспільство, або досліди із створення	Опрацювання і аналіз соціально- педагогічних текстів Жана- Жака Руссо, Йоганна Песталоцці,	3	

	особистості			людського характеру. 5. The life of Robert Owen by himself - https://archive.org/details/lifeofrobertowen00owenuoft 6. Наторп П. Соціальна педагогіка.	Роберта Оуена, Фрідріха Фребеля і Пауля Наторпа 8 год.		
Тиж. 9/ 11.11./ 15.11./ 4 акад. год.	Тема 9. Опіка і благодійність у XVIII–XIX ст.	Лекція / Семинар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1. Попович Г.М. Історія соціальної роботи в Україні і за рубежом: Навчально-методичний посібник. – Ужгород: Гражда, 2000. – 143 с. 2. Річмонд М. Дружній візит до бідняків. 3. Річмонд М. Соціальні діагнози. 4. Маркс К., Енгельс Ф. Зібрання творів. 5. Піаже Ж. Дитяча концепція світу. 6. Скіннер Б. Поведінка організмів. 7. Скіннер Б. Про поведінку.	Опрацювання і аналіз соціально- педагогічних досліджень Жана Піаже Берреса Скіннера, Мері Річмонд, Карла Маркса і Фрідріха Енгельса. 8 год.	3	
Тиж. 10/ 18.11./ 22.11./ 4 акад. год.	Тема 10. Соціальна робота в Україні у XVIII– XIX ст.	Лекція / Семинар <i>F2F</i>	Презентація до теми, тексти для групової роботи	1. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: Курс лекцій. – Тернопіль, 1994. – 360 с. 2. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник. – Житомир: ЖДПУ, 2001. – 220с. 3. Мешко О.І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу “Історія зарубіжної школи і педагогіки” : Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: ТДПУ, 1998. 82 с. 4. Русова С. Вибрані педагогічні твори у 2-х кн. 5. Сковорода Г.С., Котляревський І.П. Вибране. – Харків: Прапор, 1990. – 299 с.	Опрацювання і аналіз соціально- педагогічних текстів Г.Сковороди, С.Русової, К.Ушинського, Т.Шевченка, А.Шептицького. 8 год.	3	

				<p>6. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: В 2-х т.</p> <p>7. Шевченко Т. Повне зібрання творів у 6 т.</p> <p>8. Курляк І., Лаба С. А.Шептицький як меценат національної освіти// Сучасне українське виховання. Матеріали наук.-практ.конф. Дрогобич, 1996. – С. 54-62.</p> <p>9. Мицишин І. Діяльність релігійних згромаджень в галузі дошкільного виховання українських дітей (Галичина, кн.. ХІХ-поч.ХХ ст.) // Сучасне українське виховання. Матеріали наук.-практ. конф. – Львів, 1997. – С. 14-17.</p>			
<p>Тиж. 11/ 25.11./ 29.11./ 4 акад. год.</p>	<p>Тема 11. Ідеї соціальної допомоги у науково-педагогічній думці ХХ ст.</p>	<p>Лекція / Семинар <i>F2F</i></p>	<p>Презентація до теми, тексти для групової роботи</p>	<p>1. Дьюї Д. Має педагогічне кредо. 2. Дьюї Д. Школа і суспільство. 3. Монтессорі М. Самовиховання і самонавчання в початковій школі. 4. Кершенштайнер Г. Що таке трудова школа? 5. Корчак Я. Вибрані твори. 6. Робінсон В. Психологія змін в соціальній індивідуальній психотерапії.</p>	<p>Опрацювання і аналіз соціально-педагогічних творів Джона Дьюї, Марії Монтессорі, Георга Кершенштайнера, Януша Корчака, Вірджинії Робінсон.</p>	3	
<p>Тиж. 12/ 2.12./ 6.12./ 4 акад. год.</p>	<p>Тема 12. Елементи соціальної допомоги в радянській Україні</p>	<p>Лекція / Семинар <i>F2F</i></p>	<p>Презентація до теми, тексти для групової роботи</p>	<p>1. Макаренко А. Педагогічна поема. 2. Сухомлинський В. Вибрані твори у 5 т.</p>	<p>Опрацювання і аналіз соціально-педагогічних творів Антона Макаренка і Василя Сухомлинського</p>	3	

<p>Тиж. 13/ 9.12./ 13.12./ 4 акад. год.</p>	<p>Тема 13. Сучасні форми і методи соціальної роботи у світі</p>	<p>Лекція / Семінар <i>F2F</i></p>	<p>Презентація до теми, тексти для групової роботи</p>	<p>1. Кубіцький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. – 3-те вид. доп. і перероб. – К.: Міленіум, 2015. – 300 с. 2. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. і випр.— К.: МАУП, 2003. — 168 с. 3. Міщик Л.І. Соціальна педагогіка: досвід та перспективи.- Запоріжжя, 1999.- 248с. 4. Пащенко Д.І. Зарубіжний досвід гуманізації соціального середовища та виховання / Д.І. Пащенко. – К., 1999. – 208 с. 5. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф. Алексєєнко. – Вінниця: Планер, 2009. – 542 с.</p>	<p>Груповий аналіз кейсів: приклади успішних соціальних проєктів, підібрані студентами</p>	<p>3</p>	
<p>Тиж. 14/ 16.12./ 20.12./ 4 акад. год.</p>	<p>Тема 14. Соціальна педагогіка в Україні ХХІ ст.</p>	<p>Лекція / Семінар <i>F2F</i></p>	<p>Презентація до теми, тексти для групової роботи</p>	<p>1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2 вид. / За заг. ред. І.Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с. 2. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. і випр.— К.: МАУП, 2003. — 168 с. 3. Міщик Л.І. Соціальна педагогіка: досвід та перспективи.- Запоріжжя, 1999.- 248с. 4. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф. Алексєєнко. – Вінниця: Планер, 2009. – 542 с.</p>	<p>Аналіз форм та методів діяльності волонтерського руху в зоні проведення АТО на прикладі конкретних громадських організацій.</p>	<p>3</p>	

Тиж. 15/ 23.12./ 27.12./ 4 акад. год.	Тема 15. Прогнози і перспективи розвитку соціальної роботи та соціальної педагогіки	Лекція / Семінар <i>F2F</i>	Тексти і візуальні матеріали для групової роботи	1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2 вид. / За заг. ред. І.Д. Зверевої. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с. 2. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф. Алексеєнко. – Вінниця: Планер, 2009. – 542 с.	Групові презентації студентами власних соціальних проектів	3	
Тиж. 16/ 27.12. 2 акад. год.	Тема 16. Фіналізація курсу	Семінар <i>F2F</i>	Тексти і візуальні матеріали для групової роботи		Групові презентації студентами власних соціальних проектів	3	

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Модуль 1 (поточний контроль) – 60															І С П И Т
	Змістовий модуль 1 (теми 1-5) + МК1 + ІПЗ1					Змістовий модуль 2 (теми 6-10) + МК2 + ІПЗ2					Змістовий модуль 3 (теми 11-15) + МК3 + ІПЗ3					
	15+3+2					15+3+2					15+3+2					40
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
Загальна сума балів 100																
<p><i>T1, T2 ... T15 – теми навчального курсу.</i></p> <p><i>МК – модульний контроль (тестове опитування).</i></p> <p><i>ІПЗ – індивідуальне практичне завдання.</i></p>																
Вимоги до	Критерії оцінювання результатів самостійної позааудиторної роботи студента (індивідуального практичного завдання).															

письмової роботи	<p>Навчальною програмою курсу передбачено виконання студентами 3 індивідуальних практичних завдань. Залікова вартість завдання – 2 бали. Максимально за індивідуальні практичні завдання студент може отримати 6 балів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повнота розкриття сутності поставленого завдання на всіх етапах його реалізації. 2. Відповідність змісту виконаної роботи суті поставленого завдання. 3. Практична спрямованість змісту виконаного завдання. 4. Дотримання принципів науковості, системності і послідовності. <p>Обсяг виконаної роботи: 2-3 друковані сторінки формату А-4.</p>
Семінарські заняття	<p>Критерії оцінювання навчальної діяльності студента на практично-семінарських заняттях.</p> <p>Навчальною програмою курсу передбачено проведення 15 практично-семінарських занять. Залікова вартість практично-семінарського заняття – 3 бали. Упродовж семестру за участь у заняттях студент може отримати максимум 45 балів.</p> <p>3 б. – активна участь студента на всіх етапах практично-семінарського заняття, виголошення доповіді, жвава змістовна підтримка фронтальної бесіди та дискусії.</p> <p>2 б. – участь студента в обговоренні однієї чи декількох проблем, активність у фронтальній бесіді чи дискусії, висловлення самостійних змістовних суджень, обізнаність зі змістом теоретичного матеріалу теми.</p> <p>1 б. – фрагментарна участь у роботі аудиторії, відтворення готових знань, участь у певних видах пізнавальної діяльності, висловлення обґрунтованих суджень з апелюванням до особистого досвіду.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Активна участь в аудиторній роботі, виконання усіх 3х індивідуальних завдань, виконання усіх 3х завдань модульного контролю.</p> <p>Наприкінці кожного змістового модулю у часі практично-семінарського заняття письмово виконується Модульний контроль. Залікова вартість кожного з трьох змістових модулів – 2 бали.</p> <p>За виконання модульного контролю студент може отримати максимум 6 балів.</p>